

Asia: VN/7747/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi yleistukilain, kotoutumisen edistämisestä annetun lain sekä yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta

Yleistukilaki

Yleinen näkemyksenne työskentely- ja asumisaikavaatimuksen asettamisesta tavanomainen yleistuen saamisen edellytykseksi

-
- **Tavanomaisen yleistuen saamisen edellytykseksi asetettaisiin vaatimus työttömyysturvalain mukaisen työssäoloehdon täyttämisestä. Näkemyksenne työskentelyvaatimuksesta**
-
- **Vaihtoehtoisesti tavanomaisen yleistuen edellytykset voisi täyttää kolmen vuoden asumisella Suomessa. Näkemyksenne asumisaikavaatimuksesta**
-

Yleinen näkemyksenne kielitaitoa koskevista poikkeuksista työskentely- ja asumisaikavaatimuksen soveltamiseen

-
- **Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, jonka äidinkieli on suomi, ruotsi tai saame. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta**
-

- Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, joka on osoittanut riittävän suomen tai ruotsin taidon (Eurooppalaisen viitekehyksen mukainen B1.1 taso) kielen kahdella osa-alueella. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta

-

- Esityksessä on arvioitu, että suurin osa osoittaisi kielitaitonsa kotoutumiskoulutuksesta saatavalla todistuksella. Lisäksi mahdollistettaisiin maksuton keskitason YKI-tutkinnon suorittaminen. Näkemyksenne kielitaidon osoittamisen tavoista

-

- Kielitaidon osoittamisen tavat määritettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Näkemyksenne tätä koskevan asetuksenantovaltuuden antamisesta

-

- Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, joka vamman tai muun vastaavan syyn takia voi osoittaa kielitaitoaan. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta

-

- Esityksen toimeenpanoon liittyy sekä Kelan että työvoimaviranomaisen toimivaltaan kuuluvia asioita. Näkemyksenne toimeenpanoprosessin toimivuudesta

-

Näkemyksenne yleistukilain 8 §:n mukaisen ulkomaalaista koskevan rajoituksen muuttamisesta tilapäisen suojelun oleskeluluvalla maassa olevien osalta

-

Kotoutumisen edistämisestä annettu laki

Näkemyksenne palveluun pääsemisen takuuajasta

Palvelutakuun toteuttaminen käytännössä edellyttää, että kaikille kotoutumistukeen oikeutetuille löydetään jokin tarkoituksenmukainen palvelu kuuden kuukauden sisällä. On olemassa riski, että palveluvalintoja tehdään veloitteen täyttämiseksi vaikuttavuuden kustannuksella. On tärkeää varmistaa, että erityisesti nopeasti työmarkkinoille eteneville kotoutujille pystytään tarjoamaan oikea-aikaiset ja laadukkaat palvelut.

Näkemyksenne takuuajan kuluessa tarjottavista palveluista

Nykytilanteeseen verrattuna työllisyyspalveluilta edellytetään laajempaa panostusta kotoutumista edistävien palvelujen järjestämiseen. Kokemuksen perusteella aikarajapainetta voidaan ratkaista hankkimalla kevyitä kartoittavia palveluja, jotka täyttävät velvoitteen mutta eivät välttämättä johda asiakkaan etenemiseen. Tämä lisää kustannuksia ja hallinnollista työtä ilman merkittävää hyötyä kotoutujalle.

Näkemyksenne takuuaajan toteutumisen valvonnasta

Asiakkaiden tilanteen seuranta on jo nykyisellään osa työllisyyspalvelujen prosessia, joten palvelutakuun valvonta ei muodosta kokonaan uutta työvaihetta. Jos palvelut pystytään järjestämään, valvonta ei aiheuta merkittävää lisätyötä. Haaste syntyy silloin, kun palveluja ei ole saatavilla – tällöin valvontavelvoite sitoo työaika ilman, että asiakkaan tilannetta voidaan parantaa. Tämä korostaa riittävän palvelukapasiteetin merkitystä.

Laki yleisistä kielitutkinnoista

Näkemyksenne maksuttoman keskitason YKI-tutkinnon suorittamisen mahdollistamisesta

-

Esityksen vaikutukset ja perustelut

Näkemyksenne esityksen vaikutuksista kotoutumisen kannusteisiin

Etuuden sitominen palveluihin ja kielitaidon edistymiseen on periaatteessa perusteltua ja linjassa työvoimapolkujen yleisten periaatteiden kanssa. Ongelmaksi muodostuu tilanne, jossa asiakkaalle ei pystytä tarjoamaan aidosti saavutettavaa tai laadukasta palvelua. On riski, että heikosti tuotettujen palvelujen seurauksena asiakkaan etuuden taso laskee ilman, että asiakkaalla on ollut realistista mahdollisuutta osallistua tarkoituksenmukaiseen palveluun. Tämä voi heikentää jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden tilannetta.

Näkemyksenne esityksen taloudellisista vaikutuksista

Esitys lisää työllisyyspalvelujen velvoitteita, mutta ei sisällä kompensoivaa rahoitusta kunnille tai työllisyysalueille. Samanaikaisesti kunnat ja työllisyysalueet ovat jo merkittävien paineiden alla TE-palvelujen järjestämisvastuun siirron ja työttömyysturvan rahoitusvastuun kasvun vuoksi. Esityksen toimeenpano edellyttää lisää henkilöstöresursseja, lisää palveluostoja ja lisää hallinnollista työtä. Kokonaisuutena esityksellä on selviä ja kasvavia taloudellisia vaikutuksia ilman vastaavaa rahoitusta valtiolta.

Näkemyksenne esityksen muista vaikutuksista

Aikarajavelvoitteet voivat ohjata resursseja pois yritysyhteistyöstä ja vaikuttavista palveluista. Lisäksi palvelujen saavutettavuus, laatu ja tarkoituksenmukaisuus voivat heikentyä, jos kapasiteetti ei riitä. On riski, että palvelut pirstaloituvat ja osa asiakkaista jää tosiasiallisesti heikompaan asemaan.

Näkemyksenne esityksen suhteesta perustuslakiin sekä EU-lainsäädännön ja muiden kansainvälisten velvoitteiden vaatimuksiin

-

Voimaantulo

Näkemyksenne esityksen voimaantulosta

Voimaantulon aikatauluun ei ole erityistä huomautettavaa. Esityksen haasteet johtuvat velvoitteiden kasvusta, eivät voimaantulon ajankohdasta tai siirtymäajan pituudesta.

Kotoutumistuki ja palveluun pääsemisen takuu aika koskisivat tilanteita, joissa henkilö muuttaa Suomeen ehdotetun lain tultua voimaan. Näkemyksenne tästä siirtymäsäännöksestä

-

Muuta lausuttavaa esityksestä

Muuta lausuttavaa esityksestä.

-

Patama Hannu
Mikkelin kaupunki